

POSTANOWIENIE

Dnia 2 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa M.N.
przeciwko "R." S.A. w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 2 czerwca 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 24 stycznia 2020 r., sygn. akt VII AGa 1100/18,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego „R.” S.A. w W. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 stycznia 2020 r., sygn. akt VII AGa 1100/18 Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia

2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Istotnych zagadnień prawnych skarżący upatruje w konieczności wyjaśnienia czy: 1) w świetle art. 380 k.p.c. stroną uprawnioną do złożenia wniosku o rozpoznanie postanowień sądu pierwszej instancji, które nie podlegały zaskarżeniu w drodze zażalenia takich, jak w szczególności postanowienia dowodowe (art. 236 k.p.c. i art. 240 k.p.c.) jest tylko strona skarżąca, czy również strona przeciwna, która nie wniosła apelacji; 2) jako wniosek, o którym mowa w art. 380 k.p.c. może być kwalifikowane złożenie po upływie terminu na wniesienie apelacji oświadczenie o podtrzymaniu w postępowaniu apelacyjnym przez stronę przeciwną (nieskarżącą) wniosku dowodowego złożonego w odpowiedzi na pozew; 3) przeprowadzenie dowodów w postępowaniu apelacyjnym, a w szczególności dowodu z zeznań świadków przesłuchanych po raz pierwszy w postępowaniu apelacyjnym, które uzasadniają w ocenie sądu drugiej instancji istotną zmianę ustaleń faktycznych stanowiących podstawę wydania wyroku reformatoryjnego uwzględniającego powództwo w znacznej części (w tej sprawie 80%), nie rodzi w świetle art. 386 § 4 k.p.c., interpretowanego z uwzględnieniem konstytucyjnej zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego wynikającej z art. 176 ust. 1 i art. 78 zd. 1 Konstytucji RP, konieczności uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania temu sądowi; 4) skutek przyjęcia domniemań faktycznych, o których mowa w art. 231 k.p.c. stosowanym w postępowaniu apelacyjnym na podstawie art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c., opierających się na zeznaniach świadków oraz dowodach z dokumentów, sąd może uznać za udowodniony fakt, którego ustalenie wymaga wiedzy specjalnej w rozumieniu art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c. - w szczególności istnienie wad fizycznych w rozumieniu art. 556 § 1 k.c., art. 559 k.c. i art. 563 § 1 k.c. w brzmieniu tych przepisów obowiązującym do dnia 25 grudnia 2014 r. oraz rozróżnienie wad fizycznych od usterek niestanowiących wad fizycznych, w tym usterek eksploatacyjnych - i zmienić tym samym ciężar dowodu określony w art. 6 k.c. w zw. z art. 556 § 1 k.c., art. 559 k.c., art. 560 § 1 k.c., art. 232 zd. 1 k.p.c. i art. 3 k.p.c. usuwając skutki nie sprostania przez powoda ciężarowi dowodowemu w odniesieniu do okoliczności mającej istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy,

tj. istnienia wady fizycznej uzasadniającej odpowiedzialność sprzedawcy z tytułu rękojmi.

W ramach pierwszego i drugiego powyżej przedstawionych zagadnień skarżący nie wykazuje potrzeby ich rozwiązania dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, w kontekście istotnych skutków procesowych, tym bardziej, że jako dotyczące prawa procesowego, stosownie do art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., konieczne jest wykazanie, że dane uchybienie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Odnosząc wskazane zagadnienia do podstaw kasacyjnych naruszenia art. 380 k.p.c. oraz art. 232 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c. przez dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z przesłuchania trzech istotnych świadków mimo, że w apelacji ani w odpowiedzi na apelację nie było wniosku o rozpoznanie postanowienia sądu pierwszej instancji o oddaleniu dowodu z przesłuchania tych świadków, trzeba zauważyć, iż przecież pełnomocnik strony pozwanej po wydaniu postanowienia dowodowego przez Sąd drugiej instancji nie złożył zastrzeżeń do protokołu w trybie art. 162 k.p.c. (k. 5100), przeciwnie w odpowiedzi na pytanie Przewodniczącego oświadczył, iż podtrzymuje wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków R.H. i S.S.. Jeżeli zaś chodzi o trzeciego świadka – M.M., to zauważenia wymaga, iż po odmowie dopuszczenia tego dowodu przez Sąd pierwszej instancji (rozprawa z dnia 13 stycznia 2017 r. k. 4494, t. XXIII), pełnomocnik powoda złożył do protokołu stosowne zastrzeżenia w trybie art. 162 (k. 4494/2, t. XXIII), na co powołał się w jednym z zarzutów apelacyjnych (k. 4603).

W odniesieniu do trzeciego zagadnienia w orzecznictwie zostało już wyjaśnione, że w obowiązującym modelu apelacji pełna rola sądu drugiej instancji nie ogranicza się jedynie do samego aktu kontroli zaskarżonego rozstrzygnięcia, ale obejmuje także powinność merytorycznego rozpoznania sprawy. Celem postępowania apelacyjnego jest bowiem ponowne i wszechstronne merytoryczne rozpoznanie sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2017 r., IV CZ 10/17, nie publ.). Przepis art. 382 k.p.c. określa podstawę merytorycznego orzekania przez Sąd drugiej instancji, która obejmuje materiał dowodowy zebrany przez sąd pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Uregulowanie to nakłada na sąd drugiej instancji obowiązek dokonania ponownie własnych ustaleń, które mogą obejmować ustalenia sądu pierwszej instancji

przyjęte za własne albo różnić się od tych już poczynionych, a następnie poddania ich ocenie pod kątem prawa materialnego (zob. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 1999 r., III CZP 59/98, OSNC 1999, nr 7-8, poz. 124), które stosuje z urzędu, niezależnie od podniesionych w apelacji zarzutów (por. uzasadnienie uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55). O prawidłowym zastosowaniu prawa materialnego można mówić dopiero wówczas, gdy ustalenia stanowiące podstawę wydania zaskarżonego wyroku pozwalają na ocenę tego zastosowania (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2013 r., III CSK 147/12, nie publ. oraz przywołane tam orzecznictwo).

Pojęcie nierozpoznania istoty sprawy interpretowane jest jako wadliwość rozstrzygnięcia, polegająca na wydaniu przez sąd pierwszej instancji orzeczenia, które nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, bądź na zaniechaniu zbadania przez ten Sąd materialnej podstawy żądania albo oceny merytorycznych zarzutów strony przy bezpodstawnym przyjęciu, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999 nr 1, poz. 22; wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003 nr 3, poz. 36 oraz z dnia 12 listopada 2007 r., I PK 140/07, OSNP 2009, nr 1-2, poz. 2).

Nierozpoznanie istoty sprawy ma miejsce także w razie dokonania przez sąd pierwszej instancji oceny prawnej żądania bez ustalenia podstawy faktycznej, co wymagałoby czynienia kluczowych ustaleń po raz pierwszy w instancji odwoławczej; respektowanie uprawnień stron wynikających z zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego uzasadnia w takich wypadkach uchylenie orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2012 r., I CZ 168/12, OSNC 2013, nr 5, poz. 68, z dnia 23 września 2016 r., II CZ 73/16, nie publ., z dnia 8 marca 2017 r., IV CZ 126/16 nie publ. i z dnia 8 marca 2017 r., IV CZ 130/16, nie publ.). Nieuprawniona jest jednak teza, iż o nierozpoznaniu istoty sprawy, świadczy potrzeba poczynienia nowych ustaleń, co do okoliczności faktycznych sprawy, choćby decydujących z punktu widzenia kierunku jej rozstrzygnięcia. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2016 r., II CZ 113/16, nie publ.,

z dnia 20 stycznia 2015 r., V CZ 91/14 nie publ. oraz z dnia 5 marca 2015 r., V CZ 126/14, nie publ.). Odmienne ocena prawna, nawet jeśli łączy się z potrzebą poczynienia uzupełniających ustaleń w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy, nie upoważnia do przypisania sądowi pierwszej instancji nierozpoznania istoty sprawy, a dowodzi jedynie, że istota sprawy została rozpoznana nieprawidłowo. W takim zaś przypadku, sąd drugiej instancji orzekając na podstawie art. 382 k.p.c. zobowiązany jest naprawić dostrzeżone wadliwości i należycie zastosować prawo materialne.

Jeśli chodzi o czwarte zagadnienie, to przez wzgląd na jego ogólnikowość i brak osadzenia go w rozbudowanych okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy stanowi ono próbę obejścia reguł rządzących postępowaniem kasacyjnym, wynikających z art. 398³ § 3 k.p.c. i art. 398¹³ § 2 k.p.c., w świetle których podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów.

Dowód z opinii biegłego sądowego, o którym stanowi art. 278 § 1 k.p.c. ma charakter szczególny, gdyż zasadniczo nie służy ustalaniu okoliczności faktycznych, lecz ich ocenie przez pryzmat wiadomości specjalnych. Do dokonywania wszelkich ustaleń w procesie powołany jest sąd, a nie biegły (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2015 r., V CSK 254/14, nie publ.). Strony powinny wykazywać fakty, z których wywodzą skutki prawne, a zadaniem biegłego jest naświetlenie wyjaśnianych okoliczności z punktu widzenia wiadomości specjalnych przy uwzględnieniu zebranego w toku procesu i udostępnionego materiału dowodowego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 1969 r., I CR 140/69, OSNCP 1970, nr 5, poz. 85).

W przedmiotowej sprawie z uwagi na brak właściwego materiału, który mógłby zostać poddany ocenie przez pryzmat wiadomości specjalnych, tj. brak zabezpieczonych zapisów logowań za lata 2007-2008 same dowody z opinii biegłych, nie mogły stanowić podstawę stanowczych i prawidłowych ustaleń faktycznych; te kwestie wyjaśniały Sądy obu instancji, przy czym Sądowi pierwszej instancji dały asumpt do oddalenia powództwa, zaś Sąd drugiej instancji w ramach opisanych wyżej normatywnych funkcji sądu odwoławczego uzupełnił podstawę

faktyczną rozstrzygnięcia bazując na rozległym materiale dowodowym poddanym szczegółowej i wszechstronnej jego analizie, czego odzwierciedleniem jest treść uzasadnienia zaskarżonego wyroku. W prawie cywilnym procesowym nie obowiązuje formalna teoria dowodów, a w związku z tym niemożność wykazania lub zaprzeczenia pewnym faktom za pośrednictwem dowodu z opinii biegłego, nie zwalnia sądu *meriti* od zweryfikowania tych faktów - mających zasadnicze znaczenie dla zastosowania prawa materialnego - na podstawie innych dowodów, przy wykorzystaniu także instytucji domniemań faktycznych.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Według skarżącego oczywista zasadność skargi kasacyjnej jest wynikiem nieuwzględnienia przez Sąd Apelacyjny, że termin prekluzyjny na wykonanie przez powoda uprawnień z tytułu rękojmi bezskutecznie upłynął, bowiem wydanie powodowi maszyny drukującej nastąpiło dnia 3 sierpnia 2007 r., natomiast oświadczenie o odstąpieniu od umowy sprzedaży zostało przez niego złożone w dniu 22 sierpnia 2008 r., a zatem z naruszeniem rocznego prekluzyjnego terminu przewidzianego w art. 568 § 1 k.c.

Wbrew stanowisku pozwanego, w stanie faktycznym sprawy nie może być mowy o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, bowiem przedmiotem umowy z dnia 6 lipca 2007 r. była sprzedaż plotera drukującego V. z oprogramowaniem H. wraz z zainstalowaniem tej maszyny w siedzibie przedsiębiorstwa powoda, a przebiegająca z problemami instalacja urządzenia (jak to wynika z ustaleń faktycznych, stanowiących podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia, które z mocy art. 398¹³ § 2 k.p.c. są wiążące w postępowaniu kasacyjnym) zakończyła się w dniu 24 sierpnia 2007 r. sporządzeniem protokołu odbioru, przy czym powód zgłosił jeszcze szereg zastrzeżeń z tym związanych. Ze względu na stopień skomplikowania urządzenia, dopiero jego profesjonalna instalacja umożliwiała jego funkcjonowanie i sprawdzenie prawidłowości działania oraz realizację celu umowy sprzedaży. Pozwany nie twierdzi, że powód utrudniał mu wcześniejsze zainstalowanie urządzenia. Skoro do istoty umowy sprzedaży należał profesjonalny i wyspecjalizowany montaż urządzenia, to wydaniem rzeczy w rozumieniu art. 568 § 1 k.c. (w poprzednim brzmieniu) było dopiero jego zainstalowanie, gdyż bez instalacji nie mogłoby spełniać swoich funkcji. Inna interpretacja prowadziłaby w sytuacji, gdy sprzedawca zwlekałby z zainstalowaniem, do wygaśnięcia uprawnienie kupującego zanim zakupiona rzecz zostałaby zamontowana, jeśli okazałoby się, że urządzenie po zamontowaniu, po upływie roku od dostarczenia maszyny, działa wadliwie. Brak wadliwości rzeczy w chwili wydania jej, nie oznacza jeszcze, że przy skomplikowanym montażu, po zainstalowaniu jej będzie działała w sposób niewadliwy i zgodny z umówionym celem.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 7, § 10 ust. 4 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm., w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. z 2016 r. poz. 1668).

jw